

**Міністерство внутрішніх справ України
Харківський національний університет внутрішніх справ**

**НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ
ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Монографія

**За загальною редакцією
В. В. Сокуренка,
Д. В. Швеця,
О. А. Моргунова**

Вінниця
ТВОРИ
2023

УДК 378.6:001.89]:351.741(477.54)"364"

НЗ4

Рецензенти:

Музичук Олександр Миколайович – проректор Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;
Наливайко Лариса Романівна – проректор Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;
Корнієнко Максим Вікторович – проректор Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Харківського національного університету внутрішніх справ
(протокол № 5 від 30.05.2023)*

Науково-дослідна діяльність Харківського
НЗ4 національного університету внутрішніх справ в умовах воєнного стану : монографія / за заг. ред. В. В. Сокурєнка, Д. В. Швеця, О. А. Моргунова ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Вінниця : ТВОРИ, 2023. – 608 с.

ISBN 978-617-552-438-1

Монографію присвячено науково-дослідній діяльності Харківського національного університету внутрішніх справ в умовах воєнного стану. Висвітлено наукові заходи, що відбувались як безпосередньо в університеті, так і за сприяння науковців інших закладів вищої освіти. Наведено наукові висновки, проекти нормативно-правових актів, концепцій, до написання яких залучалися представники наукового та науково-педагогічного складу закладів вищої освіти системи МВС України.

УДК 378.6:001.89]:351.741(477.54)"364"

© Сокурєнко В. В., Швець Д. В., Моргунов О. А.,
загальне редагування, 2023

© Харківський національний
університет внутрішніх справ, 2023

© ТОВ «ТВОРИ», 2023

ISBN 978-617-552-438-1

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України з питань посилення правового захисту поліцейських та інших осіб, що забезпечують громадський порядок та безпеку» (Автор. кол.: Бандурка О. М., Гусаров С. М., Бугайчук К. Л., Іщенко І. В., Герасимчук Р. В., Корнієнко М. В., Ізбаш К. С.).....	138
Проект Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності водіїв транспортних засобів за перевищення встановлених обмежень швидкості руху» (Автор. кол.: Синегубов О. В., Бугайчук К. Л., Братель С. Г., Ганжа О. О.).....	150
Проект Закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення (щодо встановлення кримінальної відповідальності за керування транспортними засобами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції)» (Автор. кол.: Цуцкірідзе М. С., Вигівський І. М., Шатрава С. О., Чаплинський К. О.).....	169
Науковий висновок щодо проекту Методики визначення шкоди та збитків у натуральній і грошовій формі, пов'язаних із забезпеченням публічної безпеки і порядку, боротьби зі злочинністю, забезпеченням безпеки дорожнього руху (Автор. кол.: Вигівський І. М., Цуцкірідзе М. С., Тарасенко О. С., Бугайчук К. Л., Ковтун О. В., Павлютін Ю. М., Собакарь А. О.).....	178
Науковий висновок щодо необхідності внесення змін до актів Кабінету Міністрів України та нормативно-правових актів МВС у зв'язку із прийняттям Закону України від 17.12.2021 № 1986-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо військової освіти та науки» від 17.12.2021 № 986-IX (Автор. кол.: Татаров О. Ю., Сокурєнко В. В., Бандурка О. М., Бугайчук К. Л.).....	186
Науковий висновок Харківського національного університету внутрішніх справ до проекту Закону України «Про внесення змін до статті 94 Закону України “Про Національну поліцію” щодо збільшення грошового забезпечення поліцейських» (реєстр № 6506 від 05.01.2022) (Автор. кол.: Бугайчук К. Л., Федосова О. В., Василенко В. М., Карагіоз Р. С., Галкіна О. М., Абламська В. В., Сиром'ятнікова М. В., Прібиткова Н. О., Шатрава С. О., Джафарова О. В., Денищук Д. Є., Погорілець О. В.)...	190
Науковий висновок Харківського національного університету внутрішніх справ до проекту Закону України «Про внесення змін до статті 94 Закону України “Про Національну поліцію” щодо осучаснення розміру грошового забезпечення поліцейських» (реєстр. № 6506-1 від 06.01.2022) (Автор. кол.: Бугайчук К. Л., Федосова О. В., Галкіна О. М., Абламська В. В., Сиром'ятнікова М. В., Прібиткова Н. О., Шатрава С. О., Джафарова О. В., Денищук Д. Є., Погорілець О. В.)....	200
Науковий висновок Харківського національного університету внутрішніх справ до проекту Закону України «Про внесення змін до статті 94 Закону України “Про Національну поліцію” щодо забезпечення гідних умов оплати праці поліцейських» (реєстр. № 6506-2 від 11.01.2022) (Автор. кол.: Бугайчук К. Л., Федосова О. В., Звірянський Г. В., Галкіна О. М., Кейдалюк В. О., Абламська В. В., Сиром'ятнікова М. В., Прібиткова Н. О., Шатрава С. О., Джафарова О. В., Денищук Д. Є., Погорілець О. В.).....	204
Науковий висновок Харківського національного університету внутрішніх справ щодо проекту Закону України «Про внесення змін до статті 94 Закону України “Про Національну поліцію” щодо поліпшення умов грошового забезпечення поліцейських» (реєстр № 6506-3 від 11.01.2022) (Автор. кол.: Бугайчук К. Л., Федосова О. В., Лукаш С. С., Галкіна О. М., Абламська В. В., Сиром'ятнікова М. В., Прібиткова Н. О., Шатрава С. О., Джафарова О. В., Денищук Д. Є., Погорілець О. В.).....	207

НАУКОВИЙ ВИСНОВОК

ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ ДО ПРОЄКТУ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО СТАТТІ 94 ЗАКОНУ УКРАЇНИ “ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ” ЩОДО ЗБІЛЬШЕННЯ ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ» (РЕЄСТР № 6506 ВІД 05.01.2022)

Автор. кол.: Бугайчук К. Л., Федосова О. В., Василенко В. М., Карагіоз Р. С., Галкіна О. М., Абламська В. В., Сиромятнікова М. В., Прібиткова Н. О., Шатрава С. О., Джафарова О. В., Денищук Д. Є., Погорілець О. В.

Представленим на опрацювання Законопроектом № 6506 ставиться за мету підвищення соціальних гарантій забезпечення поліцейських, обчислення посадового окладу поліцейського в розмірах прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на 1 січня календарного року, встановлення щомісячних доплат за вислугу років, за науковий ступінь, за роботу, яка передбачає доступ до державної таємниці, за спеціальне звання та почесне звання, інтенсивність та умови служби. Таким чином, на думку автора Законопроекту № 6506, є можливість врегулювання питання диспропорції в розмірах виплат грошового забезпечення поліцейським та співробітникам інших правоохоронних органів, зокрема Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, Бюро економічної безпеки України.

Крім того, пропонується врегулювати питання підвищення рівня посадового окладу курсанта закладу вищої освіти зі специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських.

Із цією метою авторами Законопроекту № 6506 представлена нова структура ст. 94 Закону України «Про Національну поліцію», щодо якої вважаємо за необхідне висловити такі зауваження та пропозиції.

I. Щодо правового регулювання грошового забезпечення поліцейських

Служба в Національній поліції є різновидом трудової діяльності та певним напрямом реалізації прав та свобод громадян України. Основними засобами забезпечення ефективної трудової діяльності поліцейських є формування і реалізація системи матеріального і морального стимулювання. На нашу думку, основним аспектом визначеної системи є саме матеріальне забезпечення, що включає грошове забезпечення поліцейських, яке регламентовано низкою міжнародних та національних нормативно-правових актів.

Грошове забезпечення поліцейських передбачено такими міжнародними нормативно-правовими актами, як:

1. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 19 жовтня 1973 року № 2148-VIII), де в ч. 1 ст. 7 зазначено, що «Держави, які беруть участь у цьому Пакті, визнають право кожного на справедливі і сприятливі умови праці, включаючи, зокрема: а) винагороду, що забезпечувала б як мінімум усім трудящим: і) справедливую зарплату і рівну винагороду за працю рівної цінності без будь-якої різниці,...».

2. Резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи № 690 (1979) «Про Декларацію про поліцію», частина В «Статус» п. 5. якої визначає, що поліцейський має право на підвищену заробітну плату з урахуванням особливих факторів несення служби, таких як підвищений ризик та ненормований робочий графік.

3. Рекомендація Rec (2001) 10 Комітету міністрів державам –учасникам Ради Європи «Про Європейський кодекс поліцейської етики» (Ухвалена Комітетом міністрів 19 вересня 2001 року на 765-му засіданні заступників міністрів). Пункт 32 розділу D «Права персоналу поліції» цього документу зазначає, що службовці поліції повинні мати соціальні та економічні права, як і державні службовці, в максимально можливому обсязі.

Зокрема, службовці мають право організовувати або брати участь у представницьких організаціях, отримувати належну заробітну плату та соціальне забезпечення, а також бути забезпеченими спеціальними заходами з охорони здоров'я і безпеки, враховуючи особливий характер роботи поліції.

Виходячи зі змісту вищезазначених документів, вважаємо доцільним звернути увагу на те, що поліцейські повинні бути забезпеченими соціальними та економічними правами як державні службовці в максимально можливому обсязі.

Національне законодавство щодо грошового забезпечення поліцейських регулюється: Конституцією України, законами України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 року № 580-VIII; «Про державну службу» від 10 грудня 2015 року № 889-VIII; Постановою Кабінету Міністрів України «Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції» від 11 листопада 2015 року № 988; а також Порядком та умовами виплати грошового забезпечення поліцейським Національної поліції та здобувачам вищої освіти закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських, затвердженим наказом МВС України від 6 квітня 2016 року № 260.

Водночас, аналізуючи пояснювальну записку до Законопроекту № 6506, у пункті «Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання» вказано лише Конституцію України і Закон України «Про Національну поліцію», що, на нашу думку, потребує розширення хоча б до нормативно-правових актів, які ми вище зазначили.

II. Щодо змістовного наповнення Законопроекту № 6506

1. Закон України «Про Національну поліцію» визначає правові засади організації та діяльності Національної поліції України, статус поліцейських, а також порядок проходження служби в Національній поліції України. Сьогодні оклади поліцейським виплачуються в розмірах, установлених згідно з Додатком 1 до Постанови Кабінету Міністрів України «Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції» від 11 листопада 2015 року № 988 (далі – Постанова № 988).

У частинах 3 та 5 ст. 94 Закону України «Про Національну поліцію» в пропонованій редакції установлюються розміри посадових окладів поліцейським відповідно до розміру прожиткового мінімуму, що переобтяжує цей Закон. Тобто саме Кабінет Міністрів України, відповідно до компетенції, визначає розмір посадових окладів.

Водночас відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» Міністр внутрішніх справ приймає рішення про розподіл бюджетних коштів, головним розпорядником яких є Міністерство внутрішніх справ України. Також відповідно до Постанови № 988 «керівники органів, закладів та установ Національної поліції в межах затверджених для них асигнувань на грошове забезпечення мають право установлювати посадові оклади поліцейським та курсантам закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських, в розмірах, визначених затвердженими цією постановою схемами».

Тому більш доцільним було б внести відповідні зміни щодо вказаного питання в Постанову 988, яка є спеціальним підзаконним актом, що саме регулює цей аспект виплати грошового забезпечення поліцейським.

2. Сьогодні поняття «грошове забезпечення поліцейських» законодавчо не визначено. Така ситуація в окремих випадках може призвести до порушень стандартів із виплати грошового забезпечення поліцейських, а також нівелювання їхнього правового статусу взагалі. Тому це поняття потребує нормативного закріплення. У новій редакції ч. 2 ст. 94 Закону України «Про Національну поліцію» фігурує термін «заробітна плата поліцейських», хоча поняття «заробітна плата» й «грошове забезпечення» є тотожними й означають в загальному розумінні «оплату праці», але все ж таки наголошуємо на необхідності вживання в законотворчому процесі одноманітних термінів з метою уникнення

неоднозначного трактування норм закону. З огляду на вищезазначене термін «заробітна плата поліцейських» потрібно замінити на «грошове забезпечення поліцейських».

3. Частина 1 ст. 94 Закону України «Про Національну поліцію»: *«Умови грошового забезпечення поліцейських повинні забезпечувати достатні матеріальні умови для належного виконання ними службових обов'язків з урахуванням специфіки, інтенсивності та особливого характеру роботи, забезпечувати добір до Національної поліції України висококваліфікованих кадрів, стимулювати досягнення високих результатів у службовій діяльності, компенсувати фізичні та інтелектуальні затрати поліцейських»*, що запропонована нами, є аналогом ч. 2 ст. 23 Закону України «Про Державну кримінально-виконавчу службу України»: *«Умови грошового і матеріального забезпечення осіб рядового і начальницького складу та оплата праці працівників кримінально-виконавчої служби визначаються законодавством і мають забезпечувати належні матеріальні умови для комплектування Державної кримінально-виконавчої служби України висококваліфікованим персоналом, диференційовано враховувати характер і умови служби чи роботи, стимулювати досягнення високих результатів у службовій та професійній діяльності і компенсувати персоналу фізичні та інтелектуальні затрати»*.

Водночас запропонована редакція ч. 1 ст. 94 Закону України «Про Національну поліцію» викликає ряд зауважень:

– **«умови грошового забезпечення поліцейських повинні забезпечувати достатні матеріальні умови для належного виконання ними службових обов'язків»:** незрозумілим є те, чому умови грошового забезпечення (що іншими словами є заробітною платою поліцейського) повинні забезпечувати матеріальні умови (що включають все майно, речі тощо, що використовують поліцейські для виконання своїх службових обов'язків), адже відповідно до ст. 105 Закону України «Про Національну поліцію» *«фінансування і матеріально-технічне забезпечення поліції здійснюються за рахунок коштів Державного бюджету України»*, а не за рахунок грошового забезпечення поліцейських;

– **«забезпечувати добір до Національної поліції України висококваліфікованих кадрів»** – на нашу думку, **добір висококваліфікованих кадрів** для Національної поліції повинні забезпечувати заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських за державним замовленням;

– щодо **«стимулювати досягнення високих результатів у службовій діяльності»** – дійсно, умови грошового забезпечення поліцейських можуть стимулювати їх для досягнення певних результатів, просування по службі;

– **«компенсувати фізичні та інтелектуальні затрати»** – доволі дивне формулювання, адже будь-яка «праця» на державній службі або ні заснована на інтелектуальних затратах, здібностях і логічно, що ці здібності є ключовим моментом для виконання певних службових обов'язків, що зі свого боку має матеріальне стимулювання у вигляді заробітної плати (грошового забезпечення). Щодо фізичних затрат, то слід зазначити, що відповідно до ст. 42 Закону України «Про Національну поліцію»: *«1. Поліція під час виконання повноважень уповноважена застосовувати такі заходи примусу: 1) фізичний вплив (сила);...2. Фізичним впливом є застосування будь-якої фізичної сили, а також спеціальних прийомів боротьби з метою припинення протиправних дій правопорушників»*. Тобто фізичні затрати цьому разі є базовим аспектом виконання повноважень, а тому формулювання щодо компенсації цього не є доцільним.

З огляду на зазначене, вважаємо, що запропонована редакція ч. 1 ст. 94 Закону потребує ґрунтовного доопрацювання.

4. Частина 8 пропонованої ст. 94 «Грошове забезпечення поліцейських» зазначено, що «поліцейським виплачується щомісячна доплата за роботу, яка передбачає доступ до державної таємниці, у розмірі залежно від ступеня секретності інформації: відомості та їх носії, що мають ступінь секретності *“особливої важливості”* або *“цілком таємно”*, – 10 відсотків

посадового окладу; відомості та їх носії, що мають ступінь секретності “таємно”, – 5 відсотків посадового окладу».

Водночас маємо вказати, що така пропозиція відсотків щодо доплати за роботу, яка передбачає доступ до державної таємниці, у розмірі залежно від ступеня секретності інформації не відповідає нормам чинного законодавства.

Так, згідно з вимогами Положення про види, розміри і порядок надання компенсації громадянам у зв'язку з роботою, яка передбачає доступ до державної таємниці, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 15 червня 1994 року № 414, що визначає види, розміри і порядок надання компенсації працівникам органів законодавчої, виконавчої та судової влади, органів прокуратури, інших державних органів, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, які за умовами своєї професійної діяльності постійно працюють з відомостями, що становлять державну таємницю (далі – особи, які працюють в умовах режимних обмежень):

«Особам, які працюють в умовах режимних обмежень, крім працівників режимно-секретних органів, установлюється надбавка до посадових окладів (тарифних ставок), заробітної плати (у разі визначення законом її розміру) залежно від ступеня секретності інформації:

– відомості та їх носії, що мають ступінь секретності “особливої важливості”, – 20 відсотків;

– відомості та їх носії, що мають ступінь секретності “цілком таємно”, – 15 відсотків;

– відомості та їх носії, що мають ступінь секретності “таємно”, – 10 відсотків.»

Відповідні відсотки визначені і в п. 7 розділу II Порядку та умов виплати грошового забезпечення поліцейським Національної поліції та здобувачам вищої освіти закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських, затверджених наказом МВС України від 6 квітня 2016 року № 260, а саме: «7. Поліцейським, які проходять службу в умовах режимних обмежень, крім поліцейських, які займають посади в режимно-секретних органах, та за своїми функціональними обов'язками постійно працюють з відомостями, що становлять державну таємницю ..., установлюється надбавка до посадових окладів залежно від ступеня секретності інформації: відомості та їх носії, що мають ступінь секретності “особливої важливості”, – 20 відсотків; відомості та їх носії, що мають ступінь секретності “цілком таємно”, – 15 відсотків; відомості та їх носії, що мають ступінь секретності “таємно”, – 10 відсотків».

Отже, доплата за роботу, яка передбачає доступ до державної таємниці зі ступенем секретності «особливої важливості», становить 20 відсотків, а «цілком таємно» – 15 відсотків, натомість у пропонуваній ч. 8 ст. 94 Законопроєкту № 6506 і за ступінь секретності «особливої важливості» і за ступінь секретності «цілком таємно» запропоновано доплату 10 відсотків, що не відповідає нормам чинного законодавства, а також знижує рівень компенсації працівникам, які за умовами своєї професійної діяльності постійно працюють з відомостями, що становлять державну таємницю.

У зв'язку із цим пропонуємо ч. 8 ст. 94 «Грошове забезпечення поліцейських» Законопроєкту № 6506 викласти в такій редакції:

«поліцейським виплачується щомісячна доплата за роботу, яка передбачає доступ до державної таємниці, у розмірі залежно від ступеня секретності інформації: відомості та їх носії, що мають ступінь секретності “особливої важливості” – 20 відсотків посадового окладу, “цілком таємно” – 15 відсотків посадового окладу; відомості та їх носії, що мають ступінь секретності “таємно”, – 10 відсотків посадового окладу».

5. Вважаємо за необхідне звернути увагу на те, що в пояснювальній записці зазначено, що «видатки на реалізацію зазначеного проєкту Закону будуть здійсненні в межах

кошторисних призначень, затверджених для Національної поліції на відповідний рік». Дійсно, аналізуючи Закон України «Про державний бюджет України на 2022 рік», можна побачити, що в ньому додатково закладено кошти на підвищення грошового забезпечення поліцейських у сумі 2,8 млрд грн.

Водночас зазначимо, що реалізація Законопроєкту № 6506 матиме вплив на показники державного бюджету, оскільки потребуватиме додаткових видатків на збільшення грошового забезпечення поліцейських, що є одним з головних соціально-економічних наслідків прийняття акта.

Відповідно до вимог ч. 1 ст. 27 Бюджетного кодексу України та ст. 91 Регламенту Верховної Ради України до законопроєкту, ухвалення якого призведе до зміни показників бюджету, суб'єкту права законодавчої ініціативи належить надати фінансово-економічне обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки) та пропозиції змін до законодавчих актів України щодо скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень бюджету для досягнення збалансованості бюджету, проте відповідні матеріали в супровідних документах до Законопроєкту № 6506 відсутні.

Потрібне обґрунтування масштабів впливу Законопроєкту № 6506 та визначення можливості застосування його положень у практичній діяльності. Все перераховане вище має важливе значення, зважаючи на той факт, що основним елементом у структурі фінансового забезпечення органів поліції є грошове забезпечення співробітників.

Термін набрання чинності, визначений у Законопроєкті № 6506, а саме: «з дня, наступного за днем його опублікування», не відповідає ч. 3 ст. 27 Бюджетного кодексу України, якою передбачено, що закони України або їх окремі положення, які впливають на показники бюджету (зменшують надходження бюджету та/або збільшують витрати бюджету) і приймаються не пізніше 15 липня року, що передує плановому, уводяться в дію не раніше початку планового бюджетного періоду.

6. Зважаючи на те, що пропонована структура статті є новою, на жаль, поза увагою його авторів залишилось дуже важливе питання грошового забезпечення поліцейських, які за їхньою згодою можуть бути відряджені до органів державної влади, установ та організацій (ч. 4 ст. 94 Закону України «Про Національну поліцію»).

Так, ст. 71 Закону України «Про Національну поліцію» визначає, що поліцейські за їхньою згодою можуть бути відряджені до органів державної влади, установ та організацій із залишенням на службі в поліції, але зі звільненням із займаної посади з подальшим призначенням на посади відповідно до переліку посад, які можуть бути заміщені поліцейськими в державних органах, установах та організаціях, що затверджується Президентом України.

Такий перелік визначено Указом Президента України «Про перелік посад, які можуть бути заміщені поліцейськими в державних органах, установах та організаціях» від 9 грудня 2015 року № 691/2015.

Так, Постановою Кабінету Міністрів України «Про грошове забезпечення поліцейських, відряджених до державних органів, установ та організацій» від 4 листопада 2015 р. № 910 встановлено, що «поліцейським, відрядженим до державних органів, установ та організацій, виплачується грошове забезпечення, виходячи з посадових окладів за посадами, які зазначені особи займають у державних органах, установах та організаціях, до яких вони відряджені, та інші види грошового забезпечення, визначені законодавством для поліцейських».

Враховуючи викладене та зважаючи на те, що провідну роль у процесі підготовки висококваліфікованих кадрів поліції відіграють саме заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання, вважаємо за необхідне внести до пропонованої авторами ст. 94 Законопроєкту № 6506 «Грошове забезпечення поліцейських» відповідну частину, яка б визначала порядок виплати грошового забезпечення поліцейським, відрядженим до державних (міждержавних) органів, установ та організацій із залишенням на службі в поліції.

7. Термінологія, що вживається в законопроекті, потребує уніфікації та уточнення. Зокрема, у тексті Законопроекту № 6506 вживається застаріла назва департаменту Робочого апарату Укрбюро Інтерполу. Так, згідно з наказом Національної поліції України «Про затвердження штату апарату Національної поліції» від 30 серпня 2017 року № 909 Департамент Інтерполу та Європолу та Управління міжнародного співробітництва було реорганізовано у Департамент міжнародного поліцейського співробітництва Національної поліції України.

Відповідно до ст. 22 Закону України «Про Національну поліцію», п. 11 Положення про Національну поліцію, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877, та з метою належної організації взаємодії правоохоронних та інших органів державної влади України з органами Міжнародної організації кримінальної поліції – Інтерпол, Європейським поліцейським офісом (Європолом), а також з компетентними органами іноземних держав з питань, що належать до сфери діяльності Інтерполу та Європолу було затверджене Положення про Департамент міжнародного поліцейського співробітництва Національної поліції України від 6 лютого 2018 року № 111.

Таким чином, з огляду на вищезазначене, необхідно внести до Законопроекту № 6506 відповідні уточнення щодо назви Департаменту міжнародного поліцейського співробітництва Національної поліції України відповідно до чинного Положення.

8. Незрозумілою є позиція законодавця щодо пропонування Законопроектом № 6506 доплат поліцейським тільки за науковий ступінь, оминаючи та не враховуючи вченні звання.

Так, у ч. 7 ст. 94 Законопроекту № 6506 визначено: *«поліцейським виплачується щомісячна доплата за науковий ступінь доктора філософії (кандидата наук) або доктора наук з відповідної спеціальності...»*.

Звертаємо увагу на приписи ч. 2 ст. 59 Закону України «Про вищу освіту» та п. 9 розділу II Порядку та умов виплати грошового забезпечення поліцейським Національної поліції та здобувачам закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 6 квітня 2016 року № 260, де зазначеними нормативно-правовими актами передбачається здійснення доплат особам, які мають як наукові ступені, так і вчені звання.

Неузгодженість цих позицій Законопроекту № 6506 з нормами чинного законодавства прослідковується також і у п. 6 ч. 2, що, на нашу думку, потребує унормування та узгодження.

Крім цього, потребують доопрацювання положення Законопроекту № 6506 щодо пропонування законодавцем щомісячних доплат за науковий ступінь доктора філософії (кандидата наук) або доктора наук у розмірі 15 і 20 відсотків посадового окладу відповідно. Проте ані в пояснювальній записці до Законопроекту № 6506, ані в самому Законопроекті не міститься жодного обґрунтування щодо встановлення саме в таких розмірах доплати за науковий ступінь.

Зазначимо, що ч. 2 ст. 59 Законом України «Про вищу освіту» встановлені як за науковий ступінь, так і за вчене звання такі розміри доплати: за науковий ступінь доктора філософії та доктора наук – у розмірі 15 та 25 відсотків посадового окладу, за вчене звання доцента і старшого дослідника – 25 відсотків посадового окладу, професора – 33 відсотки посадового окладу. Отже, вказаним нормативним актом чітко передбачено встановлення доплат за науковий ступінь та за вчене звання.

Окрім цього, пунктами 9, 10 наказу Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Порядку та умов виплати грошового забезпечення поліцейським Національної поліції та здобувачам вищої освіти закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських» від 6 квітня 2016 року № 260 передбачено встановлення доплат за науковий ступінь кандидата наук (освітній і водночас перший науковий ступінь доктора філософії) – у розмірі 5 відсотків посадового окладу; за науковий

ступінь доктора наук (другий науковий ступінь) – у розмірі 10 відсотків посадового окладу. Поліцейським, які мають учене звання доцента (старший науковий співробітник), виплачується доплата в розмірі 5 відсотків, а тим, хто має учене звання професора, – в розмірі 10 відсотків посадового окладу.

З огляду на вищевикладене та задля уникнення юридичної колізії і недопущення дискримінаційного ставлення, а також враховуючи відсутність у супровідних документах до Законопроекту № 6506 обґрунтування та аргументації вважаємо доцільним та логічним приведення доплат за науковий ступінь та вчене звання поліцейським у відповідність до чинного Закону України «Про вищу освіту».

9. Звертаючи увагу на таку особливість Законопроекту № 6506, як спроба закріпити на рівні закону розміри посадових окладів поліцейських, маємо зазначити таке.

Зараз визначення розмірів посадових окладів належить до компетенції Кабінету Міністрів України та органів Національної поліції України. Так, Постанова № 988 визначає: *«затвердити: схему окладів за спеціальним званням поліцейських у розмірах згідно з додатком 1; ... схему посадових окладів курсантів закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських, із числа осіб, які не перебували на службі в поліції перед зарахуванням на навчання, у розмірах згідно з додатком 2; ... Надати право керівникам органів, закладів та установ Національної поліції в межах затверджених для них асигнувань на грошове забезпечення: 1) установлювати: посадові оклади поліцейським та курсантам закладів вищої освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських, в розмірах, визначених затвердженими цією постановою схемами, згідно з додатками 2–10...»*.

Отже, на тепер існує доволі чітка логіка визначення посадових окладів та грошового забезпечення поліцейських. Вона передбачає підготовку проєкту бюджету, затвердження Державного бюджету України Верховною Радою України, його розподіл Кабінетом Міністрів України в межах його повноважень та використання Національною поліцією України в межах вже її повноважень. Замість того пропонується закріпити оклади законодавчо (одноразово, на рівні Верховної Ради України). Такий підхід вочевидь запозичений із вже згаданих нами законів України «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про Державне бюро розслідувань» та ін.

Водночас незрозумілим є підхід, визначений у пунктах 10–13 ч. 3 ст. 94 Законопроекту № 6506, яким *«установлюються такі посадові оклади поліцейським відповідно до розміру прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на 1 січня календарного року:*

9) Головні: оперуповноважений, інспектор, спеціаліст, психолог, спеціаліст-криміналіст апарату; начальники: відділу, чергової частини; заступник начальника відділу, що не входить до складу управління; начальник сектору, що не входить до складу управління, відділу Головних управлінь; заступники начальника: відділу, чергової частини; помічник начальника управління; начальник сектору апарату головних управлінь; головні: оперуповноважений, інспектор, спеціаліст, психолог міжрегіональних територіальних органів; головні: інспектор, спеціаліст, психолог; начальник головного пункту міжрегіонального та територіальних органів поліції охорони; начальник: відділу, відділення поліції; заступник начальника відділу поліції, що не входять до складу управлінь поліції; ... – 8;

11) Старші: оперуповноважений в особливо важливих справах, оперуповноважений з особливих доручень, слідчий в особливо важливих справах, інспектор з особливих доручень, референт з особливих доручень, дізнавач з особливих доручень, спеціаліст-криміналіст з особливих доручень, психолог з особливих доручень; помічник начальника: департаменту, Головного управління апарату, ... старші: оперуповноважений в особливо важливих справах, оперуповноважений з особливих доручень, дізнавач з особливих доручень, спеціаліст-криміналіст з особливих доручень, психолог з особливих доручень, юрисконсульт з особливих доручень, слідчий в особливо важливих справах, інспектор з особливих доручень

апарату Головних управлінь; старші: оперуповноважений в особливо важливих справах, дізнавач з особливих доручень, психолог з особливих доручень, юрисконсульт з особливих доручень, інспектор з особливих доручень; помічник начальника Департаменту; головний спеціаліст територіального відділу міжрегіональних територіальних органів; ... – 7;

12) Старші: оперуповноважений, дізнавач, спеціаліст-криміналіст, психолог, слідчий, інспектор, референт, інженер апарату; старші: оперуповноважений, дізнавач, спеціаліст-криміналіст, слідчий, інспектор, інженер, психолог, референт, юрисконсульт апарату Головних управлінь; старші: оперуповноважений, дізнавач, психолог, інспектор, інженер, юрисконсульт міжрегіональних територіальних органів; старші: інспектор, інженер, юрисконсульт, психолог міжрегіонального та територіальних органів поліції охорони; поліцейський офіцер громади; старші: оперуповноважений, дізнавач, спеціаліст-криміналіст, слідчий, інспектор, дільничний офіцер поліції, інженер, психолог управлінь поліції, відділів (відділень) поліції, що не входять до складу управлінь поліції; ... – 6;

13) Оперуповноважений, дізнавач, спеціаліст-криміналіст, психолог, слідчий, інспектор, референт, інженер апарату; оперуповноважений, дізнавач, спеціаліст-криміналіст, слідчий, інспектор, інженер, психолог, референт, юрисконсульт апарату головних управлінь; оперуповноважений, дізнавач, психолог, інспектор, інженер, агент, юрисконсульт міжрегіональних територіальних органів; інспектор, інженер, юрисконсульт, психолог міжрегіонального та територіальних органів поліції охорони; оперуповноважений, дізнавач, спеціаліст-криміналіст, слідчий, інспектор, дільничний офіцер поліції, інженер, психолог управлінь поліції, відділів (відділень) поліції, що не входять до складу управлінь поліції; ... – 5...».

Враховуючи те, що працівники поліції, які обіймають посади оперуповноважених, слідчих, інспекторів, психологів та інші важливих посад у структурі Національної поліції, виконують різні функціональні обов'язки, передбачені їхніми посадовими інструкціями, мають різні ступені ризику та відповідальності, вважаємо некоректним об'єднувати їх в такі групи і визначати їм однакові посадові оклади. Доцільніше, на наш погляд, розробити схему посадових окладів, яка б враховувала градацію посад не тільки за принципом «головні, старші...», а й специфіку діяльності працівників за окремими напрямками діяльності Національної поліції.

10. Законопроектом № 6506 пропонується врегулювати питання підвищення рівня посадового окладу курсанта закладу вищої освіти зі специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських та закріпити його не нижче розміру одного прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на 1 січня календарного року. Із цього приводу маємо зазначити таке.

Закон України «Про прожитковий мінімум» від 15 липня 1999 року № 966-XIV визначає прожитковий мінімум як вартісну величину достатнього для забезпечення нормального функціонування організму людини, збереження його здоров'я набору продуктів харчування, а також мінімального набору непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості. Згідно з ч. 2 ст. 3 Закону України «Про прожитковий мінімум» **набір продуктів харчування** формується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує державну політику у сфері охорони здоров'я, з використанням нормативів фізіологічної потреби організму людини в продуктах харчування, виходячи з їхнього хімічного складу та енергетичної цінності, з урахуванням рекомендацій Всесвітньої організації охорони здоров'я.

Набір непродовольчих товарів формується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує державну політику у сфері економічного розвитку, з використанням нормативів забезпечення засобами гігієни, медикаментозними засобами, засобами захисту організму людини від впливу навколишнього середовища, а також засобами для влаштування побуту (ч. 3 ст. 3 Закону України «Про прожитковий мінімум»).

До **набору послуг** включаються житлово-комунальні, транспортні, побутові послуги, послуги зв'язку, закладів культури, освіти, охорони здоров'я та ін. Набір послуг формується уповноваженими центральними органами виконавчої влади у сферах надання відповідних послуг (ч. 4 ст. 3 Закону України «Про прожитковий мінімум»). Згідно з вищевказаним Законом однією зі сфер застосування прожиткового мінімуму є визначення державних соціальних гарантій і стандартів обслуговування та забезпечення в галузі освіти.

Виходячи з Порядку відшкодування особами витрат, пов'язаних з їх утриманням у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 квітня 2017 року № 261, Постановою «Про норми харчування військовослужбовців Збройних Сил, інших військових формувань та Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, поліцейських, осіб рядового, начальницького складу підрозділів Державної фіскальної служби, осіб рядового, начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту», затвердженою Кабінетом Міністрів України від 29 березня 2002 року № 426, Порядку розрахунку витрат, пов'язаних з утриманням курсанта у вищому навчальному закладі, затвердженого наказом Міністерства оборони України, Міністерства фінансів України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства транспорту та зв'язку України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Управління державної охорони України, Служби безпеки України від 16 липня 2007 року № 419/831/240/605/537/219/534, наказу Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження норм належності однострою поліцейських» від 4 червня 2020 року № 434, заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання, що реалізують підготовку поліцейських, здійснюють витрати, пов'язані з утриманням курсантів. А саме витрати пов'язані з: **грошовим, продовольчим, речовим, медичним забезпеченням, оплатою комунальних послуг та спожитих енергоносіїв (тепло-, водопостачання, водовідведення, електроенергія).**

Заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання є державними навчальними закладами, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, призначених для фінансування Міністерства внутрішніх справ. Статус «курсант» надається особам рядового та молодшого начальницького складу органів внутрішніх справ (військовослужбовцям, що не мають звань офіцерського складу), які в установленому порядку зараховані до вищого навчального закладу і навчаються за денною (очною) формою навчання з метою здобуття певних освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівнів за рахунок коштів державного бюджету (наказ Міністерства внутрішніх справ України «Про затвердження Положення про вищі навчальні заклади Міністерства внутрішніх справ» від 14 лютого 2008 року № 62).

Тобто витрати, пов'язані з їх утриманням у закладі вищої освіти, фінансуються з державного бюджету. Враховуючи, що курсантам закладів вищої освіти надається з державного бюджету доволі широкий перелік складових прожиткового мінімуму, пропонуємо: **посадовий оклад курсанта закладу вищої освіти зі специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських, встановити на рівні 50 % від розміру одного прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на 1 січня календарного року.** А отже, ч. 4 ст. 94 Закону України «Про Національну поліцію» у новій редакції викласти в такій редакції:

«4... Посадовий оклад курсантів (слухачів) вищих навчальних закладів зі специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, становить 50 % від розміру одного прожиткового мінімуму, встановленого для працездатних осіб на 1 січня календарного року».

11. З метою стимулювання та заохочення до високих досягнень у навчанні курсантів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку

поліцейських, пропонуємо ч. 5 ст. 94 Закону України «Про Національну поліцію» у новій редакції Законопроекту № 6506 доповнити абзацом 4 такого змісту:

«... Посадові оклади курсантів за відмінне навчання або отримання відповідної кількості балів за шкалою ECTS за результатами екзаменаційної сесії, збільшуються на тарифний коефіцієнт у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України».

12. Законопроектом № 6506 пропонується повністю оновлена структура ст. 94 Закону України «Про Національну поліцію», але не закріплюються основні постулати виплати грошового забезпечення поліцейським, які тимчасово проходять службу за межами України, відрядженим до інших органів державної влади, установ, організацій та прикомандированим, відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», індексації грошового забезпечення поліцейських. Більш детально ці аспекти грошового забезпечення регулюються Постановою Кабінету Міністрів України «Про грошове забезпечення поліцейських Національної поліції» від 11 листопада 2015 року № 988 та Законом України «Про індексацію грошових доходів населення» від 3 липня 1991 року № 1282-XII.

Вважаємо, що частини 3, 4, 5 ст. 94 Закону України «Про Національну поліцію» у чинній редакції повинні бути обов'язково включені до зазначеної оновленої статті у редакції Законопроекту № 6506.

13. Зазначимо, що нова редакція статті має й технічну помилку в нумерації її частин, а саме: між ч. 3 та ч. 5 пропущена ч. 4, що неодмінно потребує виправлення.

Висновок

Враховуючи висловлені пропозиції та зауваження вважаємо, що проєкт Закону України «Про внесення змін до статті 94 Закону України “Про Національну поліцію” щодо збільшення грошового забезпечення поліцейських» (реєстр № 6506 від 5 січня 2022 року) потребує ґрунтовного доопрацювання.